Nro. 8.

GAZETA LWOWSKA.

We Wtorek dnia 26. Stycznia 1813.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — C. K. Wysoki Rząd kraiowy Galicyyski, wydał następuiące Pismo okólne.

Z powodu nowo wzniecouych trudności i wątpliwości, iak sobie w sporach o posiadłość czyli o possessyę, zdarzaiących się w Królestwach Galicyi i Lodemeryi postepować należy, iaki wpływ do tego Władzom politycznym dozwolony bydź ma, i podług których prawideł Instancye Sądowe postępować maią, raczył Nayiaśnieyszy Pan wydanie następuiącego naywyższego przepisu uchwalić.

Co do kwestyi, iakiemu urzędowaniu spory o posiadłość podpadaią, należy się podług zasady w Dekrecie nadwornym z dnia 18. Sierpnia 1808 przyiętéy, raz nazawsze zachować; to iest: iż wszystkie spory o posiadłość, czyli one *Possessorium momentaneum, summarissimum*, albo też *Possessorium ordinarium* tyczą się, podług nowego powszechnego kodexu Cywilnego §§. 339, 344, 345, 346, 347, do sądowego urzędowania należą, a Instancye polityczne podług §. 344 iedynie o utrzymaniu publicznéy spokoyności starać się maią: stosównie zatém do téy zasady, powinny Urzędy Cyrkularne i Sądy karzące, nad publiczną spokoynością czuwać, i przeciw mieszaiącym spokoyność, z przykładną surowością postępować.

Co się tycże praktycznego przepisu postępowania w takowych przypadkach, tedy, aby sądowéy pomocy nie zwłóczono, będzie przyszła powszechna ustawa sądownicza także o tych sporach possessyynych dokładniéy traktować; tym czasem zaś nie zbywa iuż i teraz Instancyóm sądowym na przepisach, iak one w zdarzeniach zamieszanéy, zagrożonéy lub zatrzymanéy possessyi, spiesznéy [illegible]cy udzielać maią.

Ieżeli Sąd na mieyscu sporu znayduie się, iak to przy Magistratach i innych Zwierzchnościach zdarza się, powinien tenże po uskutecznioném śledzeniu summaryczném, przy którém to iedynie czyn mieszania *(factum turbationis,)* nie wchodząc w inne dalsze pretensye, rozpoznany bydź ma, stan possessyi uregulować, i swóy wyrok, który nawet w formie prostéy Rezolucyi nastąpić może, prowizoryalnie także zaraz do skutku przywieśdź.

Ieżeli zaś Sędzia, iak to zwyczaynie ten przypadek w Sądach szlacheckich zachodzi, zadaleko odległy, to powinien ón *a.)* podane do niego zażalenia względem odebranéy, albo samowładnie zatrzymanéy possessyi zaraz rozeznać, podobnież powinno także Prezydium o prędkie ukończenie podług obowiązku nalegać, i w każdym razie podania z wierzchu iako *zwłoki niecierpiące* oznaczyć kazać. *b.)* Komornikowi pogranicznemu warunkowe rozkazy wydać, aby ón wtym przypadku gdy przywiedzione dokumenta są prawe, albo przytoczone okoliczności dostatecznie dowiedzione, natychmiast swóy urząd pełnił; oprócz tego zaś przypadku, aby w mieyscu spornéy posiadłości summaryczny Protokół wyciągnął, i do rozstrzygnienia Sądowi szlacheckiemu bez zwłoki odesłał; niebytność iedney lub drugiey strony, tudzież wybiegi w celu zwłoki doręczenia, (intymacyi) niemogą dalszego ciągu sądowego działania zwątlić, naymniéy zaś usiłowania takowe dopuszczone bydź mogą przy Dzierżawcach, którzy w zadzierżawionych Dobrach albo sami mieszkaią, albo też swoich maią zastępców, gdzie zatém doręczenie w Dobrach samych, do pertraktacyi tych nagłych sporów possessyynych zupełnie iest dostate-

czném; c.) Sądy szlacheckie mogą w nadporządkowych nagłych wypadkach, inny może bliżey położony Sąd ziemski, albo organizowany Magistrat, o skore postąpienie i wydanie stosownego rozporządzenia prowizoryalnego zarekwirować; d.) w ogólności powinny Sądy ziemskie, samowolne zwlekania Komorników programicznych, niewcześne wybiegi Adwokatów, i umyślne zboczenia stron z wszelką ostrością powściągnąć, i przeciw nim podług trwaiących przepisów, z przynależytą surową karą postąpić.

We Lwowie dnia 18go Grudnia 1812.

(Tu następuią podpisy.)

Oprócz tego wydał Wysoki Rząd kraiowy następuiące obwieszczenie:

„ Od nieiakiego iuż czasu pokazuie się we Lwowie i okolicach onegoż, bardziey iak niegdyś choroba zwana Zapalenie krtani czyli *Croup*, która w samym początku swoim często niepoznaną, i tylko za zwyczayną katarową słabość z kaszlem uważaną bywa. Dochodzi ona iednakże zaniedbawszy pomoc, często drugiego iuż dnia do takiego stopnia, że nawet użycie nayskuteczniejszych środków ratowania bezowocnem staie się. Ostrzegaią się zatém Rodzice otém prędkiém i śmierteluém niebezpieczénswie, ziakiém to zapalenie krtani pomiędzy dziećmi panuie, aby gdy dziecię katarowéy słabości z gorączką i kaszlem wydaiącym głos piszczący dostanie, bez naymnieyszéy zwłoki pomocy lekarza szukali, tymczasem zaś dziecię w mierném cieple trzymali, oneż od oziębienia, wiatru i zimnego napoiu strzegli, i tylko mu letnie rozwalniaiące napoie, iako to: rzadki kleik ięczmienny, lub też ślazową i lekką bzową herbatę pić dawali. “

Redakcyi téy Gazety przysłano do umieszczenia to, co następuie:

„ Cnota i dobre czyny znayduiąc same w sobie nagrodę, nie potrzebuią pochwał i ogłoszeń. Ale przykład dobry podany do publicznéy wiadomości, staie się często bodźciem dla drugich do czynów ludzkości. W tym celu donosi się Redakcyi Gazety Lwowskiéy, iż JW. Tekla z Zieleńskich Hrabina Kuczkowska dowiedziawszy z 98go Nru. przeszłoroczney Gazety Warszawskiey, że dla Żołnierzy Austryackich, ranionych w boiu o wspólną sprawę, bandażow i szarpii potrzeba, zebrała iak nayprędzéy i posłała 7 funtów szarpii z cienkiego płótna na ręce znanego sobie JW. Matuszewica, Ministra Przychodów i Skarbu Xięstwa Warszawskiego z prośbą, aby ta iéy ofiara do lazaretu Austyackiego w Warszawie oddaną była. “

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Wyrokiem pod d. 3. Stycznia zwołał Cesarz Ciało prawodawcze na dzień 1wszy Lutego. Cesarz odwiedza prawie codziennie publiczne place dla przekonania się naocznie, iak daleko postąpiono pod niebytność iego z robotami, które nakazał.

Kohorty pierwszego powstania narodowego nie przestaią przesyłać adressów swoich Cesarzowi, prosząc go, aby ie wysłał do woyska w polu użytego. Jenerał Molitor przesyłaiąc ieden takowy adres do Cesarza zapewnia, iż osnowa 29go bulletynu wzbudziła w nich ten zapał woienny.

We wszystkich adressach tych kohortów okazuie się wielki zapał woienny. Woyna ta (takie iest brzmienie iednego), którą wskazał palec Wszechmocnego, iest woyną narodową, którą wszystkie ludy i Sprzymierzeńcy W. C. K. Mci z poświęceniem dobra i krwi swoiéy popierać będą, gdyż ona zniszczy ostatniego Sprzymierzeńca Anglii, naszéy nayzaciętszéy nieprzyiaciółki, i doprowadzi Waszą Cesarską Mość do niebawnie iuż nastąpić maiącego przywrócenia wolności na morzach.“

Wszystkie kohorty pierwszéy dywizyi woyskowey (w Paryżu), udały się z podobnemiż prośbami do Dowodzcy swoiego Jenerała Hrabiego Hullin.

Monitor umieścił następuiący artykuł z Paryża pod d. 5. Stycznia: „ W Niedziele d. 3. Stycznia była u Cesarza od 5téy do 8méy godziny w wieczór Rada interesów zagranicznych, na którą Monarcha raczył powołać Xięcia Arcykanclerza (Cambacesa), Xięcia Vice - Elektora W. (Talleyranda), Xięcia Bassano (Mareta), Ministra interesów zagranicznych, W. Koniuszego Xięcia Wicencyi (Caulincourta), i Radzców Stanu Hauterive i Labesnardiere. “

„ W Poniedziałek o godzinie 9téy zrana odprawił Cesarz radę względem żywności (*Conseil des subsistences*), na którą powołać raczył Ministrow: Spraw zewnętrznych, Han-

dlu i Policyi, Radzców Stanu Hrabiów: Regnaud de St. Jean d'Angely, Dubois, Real i Maret, tudzież Barona Pasquier, Radzcę Stanu i Prefekta Policyi. Minister Handlu nie mógł dla słabości swoiéy bydź na téy radzie."

„O iwszéy godzinie odprawił Cesarz Radę skarbową, na którą powołani byli Ministrowie Finansów i Skarbu Cesarskiego."

Xięstwo Warszawskie.

Gazeta Wiedeńska pod d. 16. Stycznia donosi co następuie: „Ostatnie doniesienia Feldmarszałka Xięcia Schwarzenberga, dochodzą do dnia 8go b. m. Ces. Austryacki korpus posiłkowy był d. 21. Grudnia w okolicy Białegostoku; lecz gdy o tym czasię główna kwatéra woyska Francuzkiego do Królewca przeniesioną została, postanowił Jenerał dowodzący udać się do Pułtuska, a to dla tego, aby był bliższym Wisły, i według dawnieyszego przeznaczenia swoiego zasłaniał Modlin i Warszawę. Dnia 30go Grudnia nadciągnął C. K. korpus pod Pułtusk, gdzie Xiążę swoią główną założył kwatérę. Nieprzyiaciel nie czynił przed odeyściem ostatnich doniesień żadnych wyraźnych przedsięwzięć; szedł ón tylko za Austryackim korpusem aż do Łomicy i Wysokich Mazowieckich, a za siedmym korpusem woyska aż do Siemiatycz, z którego to ostatniego mieysca wysłał był oddziały podiazdowe do Łosic, Mordów i Siedlec."

Dnia 12. Stycznia osadzili kozacy miasto Departamentowe Siedlce. Do Chełma wkroczyli także Rossyanie. Dnia 16. Stycznia przyszło 30 kozaków do Parczewa i zamówiło furaż dla 1000 koni, które iednakże tam nie przyszły. — Toruń przyprowadzaią do obronnego stanu.

Obie Gazety Warszawskie pod dniem 16. Stycznia donoszą co następuie: „Nieprzyiaciel w dniu 11. i 12 b. m. czynił po kilkakroć bezskuteczne usiłowania napadaiąc na przednie straże Jenerała naczelnego Regnier ponad rzeką Liwem, i wszędzie został odparty; lekka piechota Saska okazała iak naywiększą waleczność. Zdaie się, że tenże Jenerał naczelny ma zamiar zbliżyć siódmy Korpus woyska ku Warszawie, ażeby żołnierze mogli nieco wypocząć, i postawić się w stanie odnoszenia nowych zwycięztw."

Oto iest *(wzmiankowana w 6tym Nrze Gazety naszéy)* odezwa Wiktora Hrabiego Łodzia Szołdrskiego, Marszałka Pospolitego Ruszenia Departamentu Poznańskiego:

„Wezwany od Nayiaśnieyszéy Konfederacyi Jeneralnéy Królestwa Polskiego na Marszałka Pospolitego ruszenia w Departamencie Poznańskim, z należytą powolnością przyiałem wezwanie to, pomnąc, co każdy Obywatel dla swoiéy kochanéy Oyczyzny czynić powinien. — Z urzędu mi powierzonego przemawiaiąc do Was, Szanowni Obywatele! nie widzę przyczyny zdobywania się na wyliczanie różnych pobudek, by Was skłonić do chętnego niesienia potrzebnéy dla Kraiu pomocy. Dowiedliście iuż tylekroć razy Swemi Ofiarami, że potrzeby Oyczyzny nad własne przekładacie. W pełnieniu usług publicznych, Wy pierwszymi bywać zwykliście. Sam wielki Napoleon, Wskrzesiciel Polski, chlubne o Waszéy gorliwości dał świadectwo, gdy zapał Wasz, przywiązanie do Oyczyzny i gotowość do czynienia ofiar z siebie i maiątku, innym braciom naszym w teraźnieyszéy woynie za przykład do naśladowania wystawił. Dowiedziecie na nowo bez wątpienia, iak przyiemne to dla was świadectwo, biegnąc co żywo z ratunkiem na hasło waszéy, niebezpieczeństwem zagrożonéy Oyczyzny. Wasz Departament iest kolébką odradzaiącéy się Polski. Z waszych okolic męztwo przodków naszych rozeszło się do wszystkich Narodu Polskiego siedlisk, i groźliwym go dla sąsiadów uczyniło. Głos Oyczyzny, wołaiącéy o pomoc, podwoi zapewne męstwo wasze, które zamachy nieprzyiaciela zniweczyć potrafi. Ofiara czyniona dla kraiu, stanie się za razem i dla was ofiarą; stawaiąc bowiém w iego obronie, wasze maiątki, wasze żony, dzieci i krewnych, wasze swobody, wasz honor bronić będziecie. Waszą, by słowem iedném powiedzieć wszystko, dziedziczną i wrodzoną iest cnotą, ze sławą za dobro oyczyzny walczyć, i za nią w potrzebie umiérać! *(Tu następuią przepisy względem zbierania się Pospolitego ruszenia w Poznaniu od 10go aż do ostatniego Stycznia.)* Lubo ubior iednostayny nie iest przepisany, iednak znana gorliwość Szanownych mych Współobywateli spodziewać mi się każe, że się i z względu na dogodność, i dla sławy Departamentu, do mego życzenia i wezwania, które ninieyszém czynię i oświadczam, przychylą, i w ubiorze iednakowym albo sami, albo swych zastępców stawią. — W téy nadziei, w tem zaufaniu, obmyśliłem z przy-

zwoitą uwagą na okoliczności czasowe, iednostayny ubior skromny i tani, którego opis i wzór w każdy Powiat przesyłam, by Szanowni Obywatele podług niego siebie ekwipować mogli, a zastępców kazali. — Jeżeli sobie za prawdziwy poczytuię zaszczyt, bydź wezwanym na Naczelnika Pospolitego-Ruszenia Departamentu tuteyszego, ieżeli mi naymilszym będzie obowiązkiem, szacować, i wyższey Zwierzchności zalecać męztwo i przykładne zachowywanie się każdego Rycerza; równie świętą dla mnie będzie powinnością, potrzebną karność utrzymywać, winnego posłuszeństwa żądać, dobrego porządku przestrzegać, i zawsze nad tém czuwać: by prawidła, Uniwersałem wspomnionym obięte, i przepisy, przez JO. Xiążęcia Regimentarza Jeneralnego, ogłoszone, ściśle były zachowywane, a wszelkie rozkazy Jego naydokładniéy wykonywane.

Dań w Poznaniu dnia 4. miesiąca Stycznia roku 1813.

(Podpis) W. Szołdrski.

Dnia 7. Stycznia odprawiło Towarzystwo Królewskie Warszawskie Przyiacioł nauk publiczne posiedzenie, które Xiądz Stasic, Radzca Stanu i Prezes tegoż Towarzystwa zagaił iak następuie:

Z zapytań dawniey przez Towarzystwo z wyznaczeniem nagród dla publiczności podanych, które ieszcze dostatecznie rozwiązanemi nie były, pozostaią na rok następny:

„Nagroda temu, kto naydoskonaley napisze Trajedyę, a która pod sąd Towarzystwa poddana, uwieńczoną zostanie. Warunek, aby rzecz wyięta była z dzieiów narodowych.“

„Pozostaie także ieszcze na rok ieden nagroda, medal złoty dla tego, kto sposób wyprawy skór przez Seguina do Polski zaprowadzi z tą doskonałością, do iakiey ón iuż doszedł w kraiach Niemieckich, we Francyi i w Anglii.“

Nadto, przydaie Towarzystwo trzecie nowe zapytanie: „Jakiemi stopniami Hetmanowie Wielcy i Podskarbiowie Wielcy doszli w Polsce do tego stopnia, iż iedni rząd woyska, drudzy rząd skarbu zupełnie ogarnęli.“

„Dyssertacya takowa na dowodach konstytucyynych i historyczno-krytycznych ugruntowaną bydź powinna. Czas do odpowiedzi wyznaczony, w roku 1814, miesiąc Styczeń.“

„Nagrodą medal czerwonych złotych trzydzieści ważący.“

„Nagrodę taką składa w ręce Towarzystwa Mąż tak w Narodzie naszym szanowny, Senator, który mimo tylu prac publicznych, iakiemi obarczony stoiąc przy sterze Rady, Rządu i wychowania kraiowego, przecież stały w obowiązkach w Towarzystwie przyiętych, od piérwszego zakładu Zgromadzenia gorliwy Członek nietylko uczonemi dzieły, czego tylokrotnym świadkiem publiczność, ale ieszcze Towarzystwo, bez naymnieyszego funduszu będące, wspiéra swoiemi ofiary.“

„Maiąc mówić o naszych w tém półroczu pracach, nie mogę pominąć straty, którą Towarzystwo poniosło przez śmierć Alexandra Potockiego Ministra Policyi, Jana Łuszczewskiego Ministra Spraw Wewnętrznych i Alex. Xięcia Sapiehy. Poda Towarzystwo potomności ich publiczne cnoty, ich naukowe dzieła, i ich w tém Zgromadzeniu zasługi. Ja tu przynaymniey krótko oddam cześć szanowney ich wśród nas pamięci.“

„Piérwszy pracował użytecznie w Towarzystwie Przyiaciół nauk, dopokąd mu tylko zatrudnienia Urzędu pozwalały. Swiadkiem w Roczniku Zgromadzenia, iego rosprawy o Rolnictwie na doświadczeniach do kraiu naszego zastosowanych zasadzone. On przysposobił w oyczystym ięzyku ważne dzieło o ziemiopłodach uczonego Pikteta.“

„Jan Łuszczewski był naczelnikiem oświecenia publicznego, i szczególniey sprzyiał Towarzystwu Przyiacioł nauk. Dyariusz wiekopomnego w dzieiach Polaków Konstytucyynego Seymu, iego pracą zebrany, iego ręką spisany, zbogaca zbiór rękopism Zgromadzenia.“

„Alexander Sapieha użytecznie pracował w wydziale umieiętności. Posiadał wiele wiadomości w Chemii. Piérwszy ułożył w kraiu naszym porównanie miar i wag; zwiedził, nayblizey z Sławian, pobratyńczy z nami ród Illiryyski; zostawił ciekawy o nim opis, częścią iuż wydrukowany, częścią ieszcze w rękopismie, zbogacił bibliiotekę Towarzystwa przeszło sześciu tysiącami książek, i na pomnożenie tego zbioru pięć tysięcy rocznego dochodu zapisał na Starostwie Preńskiém.“

„Szanowne cienie, nadwczesną stratę waszą czuie dotkliwie Towarzystwo Królewskie. Wasze w tém Zgromadzeniu prace,

wasze tu dary, są pracą i ofiarą użytkowi narodu poświęcone. Towarzystwo Królewskie starannie zachowa, i poda ie potomności, z niemi przeydzie do niey imion waszych wieczna pamięć i cześć."

„Wydział Nauk pięknych zatrudniał się w tém półroczu dopełnieniem opisu Medalów Polskich. Dzieło to ułożył cney pamięci Biskup Albertrandi. Lecz rękopism iego nie obeymował Medalow pod panowaniem Stanisława Augusta wydanych. To staraniem Towarzystwa dopełnione zostało. Zbiór ten w dzieiach naszych tak ważny, iest teraz zupełnie ukończony. Do wydania go drukiem potrebuie tylko funduszu."

„Pieśni historyczne iuż dawniey ukończone i na zapis publiczności podane, dotąd z druku wyyśdź nie mogły, gdyż ryciny blach do obrazków ieszcze nie są wszystkie ukończone, chociaż ciągle tą pracą przez rok cały zaymuią się naydoskonalsi artyści w Dreźnie."

„Wielkie dzieło historyi Narodu rozebrane przez uczonych Rodaków i przez Członki Towarzystwa, iuż częściami wygotowane zatrudnia tenże Wydział. Panowanie Zygmunta III. przez Kollegę Niemcewica, i panowanie Kazimierza IV. przez Xiędza Kraiewskiego iuż napisane, i pod rozwagę Towarzystwa oddane zostały."

„Wzywa Zgromadzenie innych pracą tą zaiętych Pisarzy aby również panowania na siebie przyięte, chociaż częściami, skoro ukończą, Towarzystwu udzielali, albo przynaymniey o postępie swoiéy pracy, i o czasie, w którym ukończoną bydź może, donieśli."

„Wydział umieiętności wyznaczył pod przewodnictwem swego zacnego Prezesa Bergonzoniego, oddzielną Deputacyę z uczonych lekarzy. Téy szczególnieyszém zatrudnieniem będzie zbiérać uwagi nad chorobami kraiowi naszemu właściwszemi; dochodzić ich przyczyn, wyszukiwać środki dla tych przyczyn zniszczenia, odkrywać i ogłaszać naypewnieysze do ich leczenia sposoby."

„Wzywa przeto Towarzystwo Królewskie osoby tym chorobóm podlegle, aby się do téy Deputacyi zgłosiły; wzywa również wszystkich uczonych lekarzy, maiących względem takowych chorób iakie pewne dostrzeżenia, aby te pomienioney Deputacyi udzielać chcieli."

„Tenże Wydział umieiętności zatrudniał się doświadczeniami wyrabiania cukru z kartofli i z pszenicy. Szczegolnieyszym zamiarem téy pracy Wydziału było, aby tę robotę tak od wszelkiego szkodliwego wypadku zapewnić, i aby ią tak łatwą uczynić, iżby się upowszechnić i prawie częścią domowego gospodarstwa stać mogła, by każdy iak teraz pali z różnego ziarna wódkę, tak bądź dla potrzeby domowey, bądź dla sprzedaży mógł wyrabiać z kartofli lub z krochmalu pszennego, ieżeli nie cukier krystalizowany, to przynaymniey syrop i melissę cukrową."

„Przysłany został Towarzystwu w tymże czasie syrop cukrowy z kartofli wyrobiony przez obywatela Treskow; ale nie był przyłączony sposób, iakiego użyto. Przeto nie może Towarzystwo względem tego udzielić temu zacnemu obywatelowi żadnych swoich uwag."

„Prefekt Departamentu Krakowskiego, gorliwy o wszystko, cokolwiek się tycze oświecenia i kunsztów w Departamencie iego, przesłał Towarzystwu użyteczne prace Markowskiego, Professora Chemii i Dziekana Wydziału Lekarskiego w Akademii Krakowskiey. Ten uczony z pożytkiem dla kraiu, w przytomności wyznaczoney od Prefekta Kommissyi, wyrabiał z krochmalu pszennego syrop i melissę cukrową. Sposób przez niego użyty został Towarzystwu udzielony. Wydział umieiętności uznał go za dobry i łatwy. Przesłał niektóre nad nim uwagi. Uwielbia zamysł założenia w Krakowie fabryki wyrabiania tym sposobem z pszenicy cukru. Obywatele wspierali te chęci szanownego Naczelnika swego Departamentu i użyteczne prace uczonego Professora i Dziekana Szkoły Główney."

„Hoffman, dawniey zastępca Katedry fizyki w Szkole Główney Krakowskiey, teraz Professor Technologii w Szkole Administracyyney Warszawskiey, podał pod rozwagę Wydziału umieiętności swóy sposób robienia farby zieloney, Brunświcka zwaney. Udzielone zostały temu uczonemu względem farby do Towarzystwa przysłaney, niektóre uwagi ku udoskonaleniu iéy służyć mogące."

„Z tegoż Departamentu Krakowskiego farbiarz Skrybiński, obywatel Krakowski, przesłał Towarzystwu swoie doświadczenia farby wyrabianey z naszego kraiowego Czerwcu, z porowaniem iéy z farbą koszenilli; lecz nie przyłączył opisu swoich doświadczeń. — Te skoro Zgromadzeniu udzielone będą, nie omieszka Wydział przesłać mu swoich uwag, i zebranych w tym przedmiocie, iuż przez wielu członków, spostrzeżeń. — Tém bardziey wiadomość użytego sposobu w przesłaném

farbowaniu iest Towarzystwu potrzebna, gdyż uważa Wydział znaczną słabość farb z Czerwcu wyprowadzonych przez zacnego fabrykanta, w porównaniu ich z farbą koszenilii, i w porównaniu z farbą, iakiey pospolicie lud na Wołyniu używa z Czerwcu do farbowania chustek, pasów i t. d."

„Porucznik artyllery Sapalski oddał pod rozwagę Wydziału umieiętności wypracowane przez siebie dzieło o Jeometryi opisowey. Przyiemném było Towarzystwu pismo to odebrać, czytać i widzieć, iż Rodak w wieku ieszcze tak młodym, i w czasie, gdy walczy w obronie oyczyzny, rozważa razem głębszey matematyki prawdy, i te ku użytkowi cywilnemu i woyskowemu stosuie."

„W Departamencie Lubelskim użytecznie dla kraiu pracuie nad rozmaitemi wynalazkami, w zamiarze udoskonalenia narzędzi i budowli gospodarskich, Budowniczy Departamentowy Hampel. Rozważał Wydział niektóre prace iego, iako to: „Tartak przenośny" — „Piła do rznięcia drew przez iedną osobę używalna" — „Stodoła wcale nowego składu" „Suszarnia dla konopi i lnu, zabezpieczaiąca od ognia" „Dachowka od zwyczayney większa, leksza, i niepotrzebuiąca bydź podrzucaną wapnem."

„Wszystkie te wynalazki znalazł Wydział użytecznemi. Uwielbia prace autora. Udziela mu niektóre swe uwagi, i zachęca razem, aby nie przestawał w tak chwalebném przedsięwzięciu, i co wynalazł, doświadczeniem udoskonalał."

„Z tegoż Departamentu Lubelskiego z miasta Rubieszowa, mieszkaniec starozakonnego wyznania Abraham Stern, od wielu lat pracuiąc nad wynalazkiem Machiny Rachunkowey, którąby wszystkie cztéry działania Arytmetyczne ziszczała, Machinę tę ukończył, i pod rozwagę Towarzystwa poddał. Wyznaczono Deputacya z Gutkowskiego, Szefa korpusu Inżynierów, Vice-Dyrektora korpusu Kadetów Inżynieryi, z Xiędza Dąbrowskiego, Professora Matematyki, i z Xiędza Bystrzyckiego, Professora Fizyki w szkołach Departamentowych Warszawskich, Członków Królewskiego Towarzystwa. — Deputacya ta zdała o tym ciekawym wynalazku dokładny rapport. Uznała, iż gruntuie się na głównych zasadach Arytmetycznych, i zamiarowi swemu odpowiada zupełnie. Wszystkie cztéry działania Arytmetyczne z wskazaniem nawet ułomków dokładnie uiszcza. W rozmnażaniu i w dzieleniu prędzey, niż w piśmienney rachubie, rezultata wydaie. — Już dawniey do ułatwienia cztérech działań Arytmetycznych podane były rozliczne sposoby przez Rodera, Pralla, Gruzona, a szczególniey przez Nepera. Sposoby te kończą się na tablicach, na laseczkach, iak to bocilli Neperiani. Mogą bydź tylko używane przez takie osoby, które dobrze posiadaią znaiomość rachunków, i wszystkie potrzebuią ciągle uważney przytomności i natężenia. Przeciwnie do użycia Machiny przez Abr. Sterna wynalezioney nie potrzeba więcey, tylko znaiomości liczb; a te ustawiwszy, Machina sama wydaie rezultata, i o ukończeniu ich głosem dzwónka ostrzega. Jest to machina tego gatunku, iaką pierwszy wymyślił i ogłosił w roku 1642 sławny Pascal, nad którym wynalazkiem późniey pracowali Grillet, Schotti, Poleni, a osobliwie nieśmiertelnego imienia Leibnitz. Tego ostatniego wynalazek iest tylko w opisie przez niego samego podany do zbioru uczonych wynalazków i ciekawości w Berlinie, pod tytułem Miscellanea. Machina zaś dla zbytniego skomplikowania i kosztu nie była udziałaną."

„Machina Sterna iest prosta, iest iuż w modelu wyexkwowana, iest w składzie swego mechanizmu od tamtych różna, dość poiedyńcza, do zrobienia i używania łatwa i pełna dowcipu."

„Autor iey pracuia teraz nad wynalazkiem machiny do wyciągania pierwiastków."

Winienem złożyć publiczne podziękowanie imieniem Zgromadzenia szanownym Obywatelom i uczonym Mężom, którzy raczyli w tém półroczu swemi ofiary zbogacać składy tego Instytutu. Rektorowi Szkoły główney Krakowskiey, Kusztoszowi Koronnemu X. Sierakowskiemu za przesłanie do biblioteki swego wielkiego i kosztownego dzieła, pod tytułem: Architektura obeymuiąca wszelki gatunek murowania, i budowania: Piekarskiemu Prezesowi Sądu karzącego w Depert. Krakowskim i Radom: za ofiarowany zbiór Praw Polskich i W. X. Lit. od roku 1786. podług porządku sławnych Heynecyusza i Hepfnera ułożonych; Doktorowi filozofii Sołtykiewiczowi za przesłanie do teyże biblioteki historyi Akademii Krakowskiey; Doktosowi Professorowi filozofii w Szkole główney Felixowi Jarońskiemu za dzieła iego własne o filozofii wydane. Kollegom, Rektorowi szkoły Depart. Warsz. Lindemu, za złożony w Towarzystwie tom piąty Słdwnika; Nimcewicowi za oddanie do teyże biblioteki Klassycznego

dzieła w historyi naturalney i opisu konchów morskich przez Martyniego; Szefowi Gutkowskiemu, za dar całego zbioru Dzienników gospodarskich przez niego w Zamościu pisanych."

Gdańsk.

Jenerał-Gubernator Gdańska ogłosił d. 6. Stycznia r. b. następuiący

Rozkaz dzienny.

Dnia wczorayszego rozeszła się wieść na giełdzie, iż była u Jenerała Gubernatora Rada woienna, na którey podano pytanie, czyli warownie Gdańska na powietrze wysadzić należy, lub nie? Wieści podobne mogą tylko niewiadomcy, lub źle myślący wymyślać i rozsiewać. — JW. Gubernator dowiedział się z wielkiém zadumieniem, iż zdawło się, iakoby nawet niektórzy Woyskowi wieści téy dawali wiarę. Warownie twierdzy nietylko wysadzonemi nie będą, ale nawet bronione będą do ostatniéy chwili, gdyby się nieprzyiaciel zbliżyć do nich poważył. W razie potrzeby będziemy bić się w samych nawet murach Gdańska. — Nic łatwieyszego, iak okazywać w szczęściu przychylność Monarsze. W teraźnieyszym czasie iest rzeczą załogi Gdańska okazać Monarchii i Nayiaśnieyszemu onéyże Naczelnikowi, iż nic nie zdoła zachwiać iéy odwagi, i że bronić będzie do upadłego tego ważnego mieysca, które poruczoném iest iéy wierności i honorowi. Chociaż żywioły przyćmiły na chwilę blask gwiazdy, nabędzie ona iednakże wkrótce zupełnéy świetności swoiéy, a orły Fraacuzkie pokażą się niebawnie groźnieyszemi, aniżeli kiedy. — Na przyszłość każdy, iakiegokolwiek bądź stanu, skoro tylko o podobne gadaniny przekonanym zostanie, wypędzonym będzie z miasta ze wstydem i ogoloną głową, co podczas parady nastąpi.

(Podpis) Jenerał dywizyi, Adjutant N. Cesarza i Króla, Jenerał Gubernator twierdzy Gdańska

Hrabia Rapp.

Prusy.

Dnia 12go Stycznia wyiechał z Berlina do Paryża Baron Liebert, Francuzki Jenerał dywiwizyi i Gubernator twierdzy Szczecina. — Tegoż dnia wyiechał także Xiążę Hatzfeld do Paryża.

Dnia 13go przybył do Berlina gońcem z Królewca Pruski Rotmistrz Zeuner.

Ces. Francuzcy Konzulowie Fresny i de la Maissaye przyiechali z Kwidzynia do Berlina. — Dnia 15go Stycznia przybył do téyże stolicy z Lipska Francuzki Jenerał dywizyi Hrabia Greuier, a Francuzki Jenerał Bertrand wyiechał do Paryża.

Donoszą z Krossen pod d. 12 Stycznia, iż tamże przyiechał Podpułkownik 1go Westfalskiego pułku huzarów D'Agon de Laconterie, a to dla urządzenia kwatér dla 5ciu pułków iazdy Westfalskiéy, będących pod rozkazami Jenerała dywizyi Hrabiego Hamersteina, które w mieście Krossen i po wsiach przyległych rozłożone będą.

Od brzegów Wisły mamy następuiące wiadomości, datowane d. 8. Stycznia: „Skoro Xiąże Tarentu (Marszałek Macdonald) cofnął się ze swoim korpusem z Kurlandyi do Prus, pociągnęła iedna część tegoż korpusu na Labiau i Tapiau. W Tapiau zaszła potyczka z nadciągaiącymi Rossyanami. Mieysce to bardzo ucierpiało. Dnia 3. Stycznia wszedł Xiąże do Królewca, z którego ustąpił Król Neapolitański ze sztabem kwatermistrzowskim, jeneralnym i z załogą, a w którém to mieście pozostała się była tylko tylna strzaż pod rozkazami Xięcia Elchingen (Marszałka Ney), która wyruszywszy naprzeciwko Xięciu Tarentu, połączyła się z nim o kilka mil ze wschodniéy strony Królewca. Król Neapolitański ciągnął dwiema kolummami na Brandeburg (gdzie się nieszczęsny wszczął pożar) do Braunsberga, i przez Kreuzburg do Mehlsaka. Rossyanie nadciągnęli także dwiema kolumnami. Piérwsza szła na Królewiec i Braunsberg, a druga na Kreuzburg i Mehlsak. Piérwsza kolumna złożona z 6000 ludzi weszła d. 5. Stycznia o godzinie 2giéy zrana do Królewca, zkąd po 5ciogodzinnym wypoczynku do Braunsberga ruszyła. Druga odparła korpus Francuzki z Mehlsaka aż za rzékę Passargę. Przypuszczony przez Rossyan atak na Braunsberg, nie udał się. Most nie mógł bydź opanowanym, i zapalił się z kilkoma przytykaiącemi do niego domami. Kozacy zaś znaleźli niektóre mieysca w górze miasta, gdzie się lód trzymał, i przeprawili się."

Rossya.

Z Petersburga d. 7 (19.) Grudnia. —

Wczoray, iako w dzień święta S. Mikołaia, obchodzono u Dworu uroczystość z powodu imienin W. Xięcia Mikołaia Pawłowicza, tudzież z powodu zaięcia miasta Wilna przez woyska Rossyyskie. O 11téy godzinie zrana zebrali się w pałacu zimowym pierwsi Urzędnicy Dworu, Rossyyscy i Zagraniczni Ministrowie i inne znakomite Osoby dla wynurzenia życzeń swoich. Po skończonéy Mszy czytał rządzący Ministerium woienném, Jen. Porucznik Xiążę Gorczaków nadesłane woienne rapporty, a potém zaśpiewano: Te Deum, podczas którego twierdzowe ozwały się działa. Wieczorem oświecono miasto.

Major Skornakow, Posiadacz dóbr w okręgu Pawłogradzkim Gubernii Jekatarynosławskiéy, darował gimnazyum Jekatarynosławskiemu 15000 Rubli pod tym warunkiem, ażeby prowizye od téy summy obracane były na pensye dla Professorów nauki woiennéy, i na utrzymanie iednego, lub dwóch ubogich uczniów. Dodał prócz tego przypadaiącą roczną od téyże summy prowizyę 1050 Rubli, aby administracya po potwierdzeniu planu iego, przedsięwzieła natychmiast środki do wykonania onegoż. N. Jmperator potwierdziwszy plan rzeczony, mianował Fundatora Kawalerem orderu S. Włodziemierza 4téy klassy.

List ieden od granicy Rossyyskiéy pod d. 16. Stycznia pisany donosi, iż główna kwatéra Rossyyska była d. 29. Grudnia w Geśnie.

Różne korpusy woyska Rossyyskiego pod wodzą Jenerałów Płatowa, Czaplica i Łańskoy, posunęły się po osadzeniu Wilna aż do Niemna. — Jenerał Płatow miał pod Kownem rosprawę, w któréy (iak mówiono) zabrał 5000 niewolnika i 20 dział. Jenerał Łańskoy miał także poymać 2000 ieńców i 2 Jenerałów pod Prennami. — Kilka korpusów woyska Rossyyskiego przeprawiło się w różnych mieysach przez Niemen a posterunki ich rozciągaią się aż do Wisły.

N. Cesarz Alexander ziechał przed kilkoma dniami do Wilna; główna kwatéra Feldmarszałka Xięcia Kutuzowa była wówczas w tém mieście. — Główna kwatéra Admirała Czyczagowa będąca dotychczas w Geśnie niedaleko Prenn, przeniesioną bydź ma do Wirbalu.

W Rossyi pracuią z gorliwością około urządzenia milicyi kraiowéy. Zdaie się, iż ona nie iest przeznaczoną do saméy tylko wewnętrznéy służby, lecz że według okoliczności i zewnątrz Gubernii, w których ią urządzaią, użytą będzie. Ludzie nie są iednakowo ubrani, maią siéraki i kożuchy. Piechota ma częścią piki, częścią strzelby, iazda zaś piki i pałasze. Kilka oddziałów tey milicyi wyruszyło iuż w drogę.

Naynowsze Wiadomości.

Według pewnych doniesień z Warszawy, datowanych dnia 20go bieżącego miesiąca Stycznia, trzyma się ciągle Ces. Austryacki Feldmarszałek Xiążę Schwarzenberg w stanowisku swoiém pod Pułtuskiem, i wstrzymuie przez to posuwanie się stoiącego naprzeciw niemu Rossyyskiego Jenerała Sakina. — Jenerał Regnier ma swoią główną kwaterę w Warszawie, Jenerał Durutte ma ią w Szulusku, a przedpoczty ich rozciągaią się aż pod Stanisławów.

Zaciąg do woyska w Xięstwie Warsawskiém idzie z iak naywiększym pośpiechem; ze wszyskich stron udaią się nowozaciężni w wielkiéy liczbie do pułków liniiowych i lekkiéy iazdy. Używaią wszelkich środków dla przyprowadzenia twierdzy Torunia do iak naylepszego stanu obrony. Dotychczesna załoga 1200 Francuzów, wzmocnioną została 3000 woyska Bawarskiego; dowództwo nad nią otrzymał Polski Jenerał Woyczyński.

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie dnia 15. Stycznia 1813.

Dnie.	Czas postrzeżenia	Barometr.	Ciepłomierz Reaumura.	Wilgociomierz.	Kierunek Wiatrów.	Odmiany powietrza.
15	Wsch. Słońc.	28, 6, 1.	— 14, 3.	77, 61.	Po. W. słaby	moc. szron.
	2. po połud.	28, 6, 6.	— 10, 5.	75, 61.	Po. W. W. słaby	iasno.
	10. w nocy	28, 6, 11.	— 14, 3.	80, 38.	Po. W. słaby	pogod1.